

**ЧЛЕНУВАНЕ НА СЪЩЕСТВИТЕЛНИТЕ ИМЕНА ОТ МЪЖКИ РОД ЕДИНСТВЕНО
ЧИСЛО ОТ ТИПА ДЕН, СЪН - ДЕНЯТ, СЪНЯТ; ДЕНЯ, СЪНЯ В БЪЛГАРСКИТЕ
ДИАЛЕКТИ**

ILIJANA GARAVALOVA

PLACING OF THE ARTICLES WITH MASCULINE SINGULAR NOUNS OF THE TYPE ДЕН, СЪН –
ДЕНЯТ, СЪНЯТ; ДЕНЯ, СЪНЯ IN THE BULGARIAN VERNACULAR SPEECHES

(Summary)

This exposition examines placing of the articles with masculine singular nouns ending in palatal consonants as „ден“, „сън“ in the Bulgarian vernacular speeches . In a certain aspect the presence of such category as "definity/undefinity" is a typological characteristic of Bulgarian language that is of main significance when researching the dialect level since in the type of vowel, which serves as a basis of the article the reflex of the old Bulgarian vowel „Ъ“ is found, which is peculiar to this type of vernacular speech. On the other hand, this group of nouns is of a considerable interest because there the accent of the word form is carried in the vowel in the structure of the article. Because of that, the vowel remains unaffected of the phonetical processes that act within the language, so the reflex of „Ъ“ is clearly marked. The exposition also examines areas of diffusion of the formal definity indicator with preserved consonant element within the framework of the Bulgarian language territory and indicates the specific character of the dialects in the differentiated areas. A special attention is paid to the different types of articles and their diffusion on the Bulgarian language territory.

Предмет на изследване в статията е проблемът за членуването на съществителните имена от мъжки род с мека съгласна преди членния формант от типа ден, сън – денят, сънят в българските диалекти. Тъй като наличието на категория 'определеност / неопределеност' е една от специфичните характеристики на българския език, отличаваща го от всички останали славянски езици, тя има важно значение за изследванията и на диалектно равнище. Типът на системата за членуване и видът на членния формант са част от основните морфологически характеристики при класификацията на говорите и при определянето на тяхната типология. Ето защо в настоящата разработка се представя и цялостна картина на разпространението на различните показатели за определеност и видовете системи за членуване при разглежданата група съществителни върху българската езикова територия. От друга страна, този тип имена представлява интерес, тъй като при него ударението в рамките на словоформата се носи от гласната в структурата на члена. Поради силната позиция на вокала рефлексът на задната ерова гласна тук е ясно изразен, а наличието на палатален консонант непосредствено пред нея води до някои фонетични промени, настъпващи в гласежа ъ.